

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут_педагогічний

Кафедра_соціальної педагогіки і соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ МОЛОДИХ СІМЕЙ

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи соціально-правового захисту молодих сімей
Рівень вищої освіти	Освітньо-науковий рівень підготовки бакалавра
Викладач (-і)	Михайлишин Галина Йосипівна Довга Мирослава Мирославівна
Контактний телефон викладача	Михайлишин Галина Йосипівна Довга Мирослава Мирославівна – 380978204752
E-mail викладача	Михайлишин Галина Йосипівна – halyna.mykhailyshyn@pnu.edu.ua Довга Мирослава Мирославівна – myroslava.dovha@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄСТС -3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» є базовою вибірковою дисципліною для спеціальності «Соціальна робота», що викладається на 4 курсі підготовки бакалаврів соціальної роботи в обсязі трьох кредитів (90 годин), з них: 20 годин лекцій, 18 годин семінарських занять, форма контролю – залік. Передбачає ознайомлення бакалаврів з вивченням механізмів соціально-правового захисту молодих сімей, розумінні закономірностей формування і розвитку молодих сімей, особливостей соціально-правової діяльності соціальних працівників з молодими сім'ями, а також передбачає практичне оволодіння вміннями та навичками соціально-правової роботи по роботі з молодими сім'ями.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми соціальної сфери або у процесі навчання засвоєння понять та теоретичної основи соціально-правового захисту молодих сімей, дітей та батьків; формування уявлень про соціальні чинники і детермінанти організації соціально-правового захисту молодих сімей; управління цим процесом згідно структури та функцій конкретних соціальних інституцій, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи; ознайомлення з соціальними явищами, які опосередковують та зумовлюють соціально-правовий захист і соціально-правовими документами та актами.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів з теоретичними основами даного спецкурсу; - вивчити основні поняття прав та обов'язків дитини та батьків; міжнародні та національні нормативно-правові акти, що стосуються соціального захисту молодих сімей та їх забезпечення; - розкрити значення нормативних документів на сімейне життя молодих людей; - навчитись захищати свої права задля запобігання порушень прав молодих сімей; - створити умови для засвоєння слухачами сутності змісту та організації основних видів діяльності соціального працівника з молодими сім'ями у соціальних закладах. <p>Завдання курсу спрямовані на те, щоб студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> оволоділи знаннями про теоретичний аспект та технології роботи з молодими сім'ями; історичні та методологічні витоки розвитку соціально-правового захисту в Україні та індустріально розвинених країнах; напрямки її удосконалення; психологічна сутність та філософське підґрунтя соціально-правового захисту молодих сімей; завдання, зміст та форми роботи при здійсненні соціально-правового захисту молодих сімей; нормативно-правове забезпечення соціально-правового захисту молодих сімей; сформувати у них уміння аналізувати та визначати потреби молодих сімей та наукові 	

джерела щодо них, навчити володіти соціально-правовими категоріями та поняттями; збирати та оцінювати інформацію про проблеми молодих сімей; застосовувати навички самостійно аналізувати та творчо реалізувати заходи по розв'язанню проблем, що виникають в молодих сім'ях та формулювати рекомендації щодо вирішення реальних ситуацій; виявляти, планувати та застосовувати набуті знання в майбутній діяльності з молодими сім'ями; використовувати сучасні методи та форми роботи у роботі з молодими сім'ями і формувати свій індивідуальний стиль майбутньої професійної діяльності та професійного педагогічного спілкування.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення курсу «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» випускники зможуть набути:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні проблеми у соціальній сфері щодо роботи з молодими сім'ями, що передбачає застосування певних теорій та методів основ соціально-правового захисту молодих сімей.

Загальні компетентності: здатність реалізувати і сприяти реалізації права і обов'язків молодих сімей; здатність до аналізу проблем молодих сімей; здатність застосування знання у практичних ситуаціях в процесі вивчення навчальної дисципліни; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; навички використання інформаційних та комунікативних технологій, інформаційних ресурсів, що застосовуються у роботі з молодими сім'ями; здатність вчитися і оволодіти сучасними знаннями та інноваційними підходами у професійній діяльності; навички виявляти, ставити та вирішувати життєві проблеми молодих сімей; здатність приймати обґрунтовані рішення при розв'язанні проблем у молодих сім'ях; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети – вирішення проблем у молодих сім'ях; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих на себе обов'язків; здатність у роботі з молодими сім'ями діяти соціально, відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності: знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів, зокрема юридичного; здатність прогнозувати перебіг вирішення проблем у молодих сім'ях; знання і розуміння нормативно-правової бази здійснення професійної діяльності у роботі з молодими сім'ями та їх соціального забезпечення; здатність до аналізу проблем і потреб молодих сімей, процесів становлення, розвитку та соціалізації молодих сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах та їх соціально-правового захисту; здатність до виявлення молодих сімей, які потребують соціального забезпечення; знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з молодими сім'ями у професійній діяльності; здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси молодих сімей; здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення; здатність до надання допомоги та підтримки молодих сімей із врахуванням їх індивідуальних потреб,

гендерних та інших особливостей; здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на підвищення соціально-правового захисту молодих сімей з боку держави; здатність до розробки і та реалізації соціальних проектів і програм щодо підтримки та подолання проблем у молодих сім'ях; здатність взаємодіяти з клієнтами (молодими сім'ями), представниками різних професійних груп та громад; здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи; здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній діяльності; здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у роботі з молодими сім'ями; здатність до сприяння соціально-правового захисту молодих сімей, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим молодим сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

здобувачі вищої освіти повинні вміти здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел для розв'язання професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями і явищами; ідентифікувати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи з молодими сім'ями, інтегрувати практичні знання та практичний досвід; формулювати власні судження на основі аналізу соціальної проблеми у молодих сім'ях; аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин у молодих сім'ях, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки; розробляти плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях; аналізувати чинну соціальну політику країни щодо здійснення соціально-правового захисту молодих сімей та дію державних програм; використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати професійні навички у ході надання соціальної допомоги молодим сім'ям; аналізувати соціальні процеси в молодих сім'ях; використовувати методи профілактики для запобігання порушень поведінки, стосунків, та уникнення проблем, для розв'язання сімейних конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин; визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності з молодими сім'ями; використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів серед молодих сімей; визначати обставини у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога; приймати практичні рішення для підвищення соціально-правового захисту молодих сімей; встановлювати та підтримувати взаємини з молодими сім'ями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм соціально-правову підтримку й оснажувати їх; налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад, використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів молодих сімей; виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси молодих сімей, ресурси соціальної групи і громад для розв'язання їх проблем в

процесі виходу із складних життєвих обставин; демонструвати толерантну поведінку; демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми серед молодих сімей та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; планувати процес і результат соціальної роботи в межах поставлених завдань у роботі з молодими сім'ями, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	56

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI	Соціальна робота	Четвертий	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Молода сім'я як основа розбудови міцної держави і система формування особистості в суспільстві План</p> <p>1.Наукові дослідження аспектів молодих сімей, їх особливості та функціонування. 2.Молода сім'я як перша стадія формування сімейних стосунків та створення сім'ї. 3.Психологічні особливості молодих сімей. 4.Формування та становлення</p>	<p>Лекція (проблемна лекція) – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>1, 2, 4, 7, 13, 15, 17, 24, 27, 28, 93, 39, 41, 55, 58-61, 81, 86, 90, 92, 96</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Розробити схему проблем молодих сімей та їх взаємозв'язок між собою. Виписати і пояснити прислів'я або вислови присвячені сім'ї. Скласти типовий реліз соціального проекту для надання допомоги молодим сім'ям. Підготувати доповідь-презентацію: «Стан розвитку молоді сім'ї на</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).</p>	

<p>молодої сім'ї. Життєвий цикл молодої сім'ї. 5.Проблеми молодих сімей: а)Функціональні проблеми молодих сімей: матеріально- економічна, житлово- побутова, репродуктивна (демографічна), комунікативна, виховна та рекреативна функція; б) Проблеми становлення молодих сімей: створення сім'ї, її збереження та розширення; в) Конфлікт як сімейна проблема; г) Соціально- правовий захист молодих сімей як важлива проблема подолання усіх інших проблем та оптимістична система здійснення 6. Тенденції розвитку молодої сім'ї на сучасному етапі розвитку українського суспільства.</p>			<p>сучасному етапі розвитку українського суспільства», «Проблеми молодих сімей», «Становлення молодої сім'ї та її життєвий цикл»</p>		
<p>Тема 2. Соціальна політика в Україні щодо молодих сімей План 1.Поняття сімейної політики. 2.Принципи та цілі сімейної</p>	<p>Лекція (проблемна лекція) – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>6, 10, 11, 20, 32, 46, 53, 54, 63, 72, 76, 80</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Навести приклади та пояснити від яких чинників залежить розвиток сімейної</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді- презентації)</p>	

<p>політики. 3.Історичні передумови в галузі соціального захисту сім'ї. 4.Соціальний захист сім'ї на сучасному етапі. 5.Види та форми соціального страхування та соціальної допомоги молодих сімей: загальна характеристика.</p>			<p>політики України. Визначити спільні та відмінні риси понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення». Схематично зобразити соціальний захист молодих сімей. Підготувати доповідь-презентацію: «Сімейна політика в Україні щодо молодих сімей», «Державні програми по допомозі молодим сім'ям: порівняльна характеристика з європейськими країнами»</p>		
<p>Тема 3. Право соціального захисту та соціального забезпечення молоді сім'ї План 1.Поняття соціального захисту. Поняття соціального забезпечення. 2.Історія розвитку соціального захисту молодих сімей в світі. 3.Організація соціального захисту молодих сімей в Україні. 4.Законодавчі засади</p>	<p>Лекція (лекція-діалог) – 2 год.</p>	<p>9, 25, 50, 57, 64, 66, 71, 77-80, 84, 87, 91, 95</p>	<p>Зробити ретроспективний порівняльний аналіз основних етапів розвитку соціального захисту молодих сімей.</p>		

<p>соціального забезпечення молодих сімей. 5. Система соціального захисту молодих сімей: соціальне забезпечення (соціальне страхування, державна соціальна допомога), пільги, соціальне обслуговування (послуги).</p>					
<p>Тема 4. Соціальне забезпечення молоді сім'ї за міжнародними правовими актами План 1. Правове регулювання шлюбно-сімейних відносин за міжнародним правом. 2. Поняття та особливості міжнародних нормативно-правових актів у сімейній сфері. Значення міжнародних нормативно-правових актів у регулюванні сімейних відносин. 3. Основні документами, що формують міжнародно-правову основу прав людини у сфері сімейних відносин: а) Загальна</p>	<p>Лекція (лекція - прес-конференція) – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>16, 18, 22, 24, 30, 40, 43, 44, 47, 51, 56, 69, 75</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Скласти таблицю норм шлюбно-сімейних відносин різних зарубіжних країнах. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Правове регулювання шлюбно-сімейних відносин у різних зарубіжних країнах» (кожний із студентів готує одну із країн та представляє її як країну соціального забезпечення)</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).</p>	

<p>декларація прав людини (10 грудня 1948 р.) та Європейська конвенція з прав людини (4 листопада 1950 р.);</p> <p>б) Конвенція ООН про права дитини (20 листопада 1989 р.) та Декларація прав дитини (20 листопада 1959 р.);</p> <p>в) Міжнародний пакт громадянських і політичних прав та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (16 грудня 1966 р.);</p> <p>г) Конвенція про захист людини і основоположних свобод (4 листопада 1950 р.) та Декларація соціального прогресу та розвитку (11 грудня 1969 р.)</p> <p>4. Відмінність норм шлюбно-сімейного права у різних зарубіжних країнах.</p>					
<p>Тема 5. Соціальне забезпечення молоді сім'ї за українським законодавством План 1. Правове регулювання шлюбно-сімейних</p>	<p>Лекція (лекція-діалог) – 4 год. Семинарське заняття – 2 год.</p>	<p>5, 8, 13, 22, 31, 33-36, 38, 42, 45, 67, 83, 73, , 88, 94, 97</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Схематично зобразити в ієрархічному порядку законодавчі акти щодо соціального</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).</p>	

<p>відносин за українським правом.</p> <p>2.Поняття та особливості законодавчих актів, які містять нормативні положення про соціальний захист сімей.</p> <p>3.Конституція України як Основний закон української держави у соціальному захисті прав та гарантій сімейних відносин.</p> <p>4.Сімейний кодекс як основа створення та функціонування сім'ї.</p> <p>5.Кодекс законів про працю щодо захисту трудових прав вагітних жінок та матерів.</p> <p>Земельний кодекс України щодо захисту та врегулювання сімейних прав.</p> <p>6.Закони та їх види як нормативно-правові документи у регулюванні сімейних відносин молодих сімей.</p> <p>7.Підзаконні нормативно-правові акти у регулюванні сімейних відносин молодих сімей: укази Президента України та</p>			<p>забезпечення молоді сім'ї.</p> <p>Провести групову дискусію на тему: «Соціально-правовий захист молодих сімей за законодавством України».</p> <p>Скласти типовий реліз для проведення тренінгу з молодими сім'ями.</p>		
--	--	--	---	--	--

<p>постанови Кабінету Міністрів України.</p>					
<p>Тема 6. Соціально-педагогічна діяльність соціального працівника з молодими сім'ями План</p> <p>1. Поняття соціально-педагогічної роботи з сім'єю. 2. Принципи соціальної роботи із молодістю сім'єю. 3. Зміст та складові соціально-педагогічної діяльності молоді сім'ї. 4. Основні напрями соціально-педагогічної роботи із молодістю сім'єю: а) соціальна профілактика; б) соціальна допомога; в) соціальний патронаж; г) соціальна реабілітація. 5. Характеристика центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. 6. Форми роботи з молодістю сім'єю. 7. Форми роботи з молодістю сім'єю. Модель соціальної роботи з молодими сім'ями</p>	<p>Лекція (проблемна лекція) – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>23, 25, 26, 29, 48, 49, 65, 69, 70, 82</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Зобразити схематично модель соціально-педагогічної роботи з молодими сім'ями. Скласти таблицю соціального захисту прав та інтересів молодих сімей за галузями права опираючись на норми законодавчих актів. Підготувати доповідь-презентацію «Напрями соціально-педагогічної роботи з молодими сім'ями», «Форми соціально-педагогічної роботи з молодими сім'ями»</p>	<p>3 3 3</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).</p>

<p>Тема 7. Соціальний захист прав молодих сімей План</p> <p>1. Соціальний захист прав та інтересів молодих сімей за сімейним правом України.</p> <p>2. Соціальний захист права молодих сімей нормами законодавства про працю.</p> <p>3. Соціальний захист житлових прав молодих сімей.</p> <p>4. Соціальний захист земельних прав молодих сімей.</p> <p>5. Соціальний захист прав і державна допомога молодим сім'ям.</p>	<p>Лекція (лекція-бесіда) – 2 год.</p>	<p>8, 10, 31, 33-36, 42, 67, 73, 83, 94, 97</p>	<p>Проаналізувати соціальний захист прав молодих сімей на практиці. Обґрунтувати специфіку соціального захисту молодих сімей</p>		
<p>Тема 8. Технології соціально-правової діяльності з молодими сім'ями План</p> <p>1. Поняття та характеристика державної сімейної політики.</p> <p>2. Принципи державної сімейної політики.</p> <p>3. Шлюб та сім'я.</p> <p>4. Права та обов'язки подружжя.</p> <p>5. Права та обов'язки матері, батька і дитини.</p>	<p>Лекція (проблемна лекція) – 2 год.</p> <p>Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>5, 6, 20, 21, 38, 42, 54, 63</p>	<p>Підготувати термінологічний словник основних понять. Виписати основні права та обов'язки подружжя, батька, матері і дитини посилаючись на законодавчі акти. Схематично зобразити як здійснюється захист законних прав та інтересів членів сім'ї. Підготувати доповідь-презентацію «Державна сімейна</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).</p>	

6.Захист законних прав та інтересів кожного члена сім'ї.			політика: загальна характеристика», «Захист законних прав та інтересів членів сім'ї»		
<p align="center">Тема 9. Технології соціально-педагогічного консультування молодих сімей План</p> <p>1.Сімейне консультування: зміст, завдання та проблеми. 2.Особливості психологічного та соціально-правового консультування подружжя. 3.Стратегія і технологія консультування молодят. 4.Індивідуальне та групове сімейне консультування молодих сімей. 5. Соціально-педагогічні технології консультування сім'ї. 6.Особливості роботи з проблемами розподілу ролей між молодими людьми. 7.Особливості захисту майнових та особистих немайнових прав членів сім'ї.</p>	Лекція (проблемна лекція) – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.	3, 12-14, 19, 26, 37, 62, 68, 74, 85, 89	Підготувати термінологічний словник основних понять. Скласти таблицю видів технологій сімейного консультування молодих сімей. Зобразити схематично модель індивідуального сімейного консультування молодих сімей. Зобразити схематично модель групового сімейного консультування молодих сімей. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Види технологій консультування молодих сімей» (кожний із студентів готує один вид технологій консультування молодих сімей)	Максимальна оцінка – 5 балів (за опитування на семінарі або підготовки доповіді-презентації).	
6. Система оцінювання курсу					

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).</p> <p>Вид контролю – залік. Загальні 100 балів включають: 25 балів за семінарські заняття; 10 балів за педагогічний диктант; 5 балів за самостійну роботу , 5 балів за індивідуальне завдання і 50 балів за залік.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>За умови проведення контрольної роботи у вигляді тесту на виконання якої необхідно дві академічна година, що повинні відповідати таким вимогам: пакет тестових завдань повинен містити 2 варіанти, серед яких кожний має у собі 40 завдань тестової форми по усьому матеріалу навчальної дисципліни.</p> <p>Оцінка за виконання тестової форми контролю виставляється за чотирибальною системою.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Максимальна оцінка 25 балів.</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях здійснюється за такими вимогами: активність студента на семінарському занятті та повного висвітлення поставленого перед ним питання; вміння обґрунтувати власні судження та вести толерантно дискусію; посилаючись на першоджерела; уміння використовувати матеріал набутий на попередньо вивчених темах чи дисциплінах; уміння використовувати набуті знання при розв'язанні поставлених проблем використовуючи при цьому новітні засоби та технології; вміння робити презентацію; вміння виконувати самостійну роботу.</p> <p>Поточний контроль знань студентів з теми семінарського заняття відбувається за результатами виконання самостійних робіт опрацювання літератури, написання доповіді-презентації, конспектування першоджерел, ведення словника термінів по даному курсу тощо. Наприклад, опитування на семінарських заняттях (максимум 5 балів), доповідь-презентація (максимум 5 балів), самостійна робота (максимум 5 балів), індивідуальне завдання (максимум 5 балів).</p> <p>Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою.</p> <p>Залік виставляється наприкінці семестру на основі поточного контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості самостійної навчальної роботи</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умовою допуску студентів четвертого курсу до заліку є обов'язковим відвідування лекцій, семінарських занять, написання доповідей-презентацій, вчасного виконання самостійної роботи, педагогічного диктанту.</p> <p>Для допуску до заліку студент має набрати впродовж семестру 25 балів.</p> <p>Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50.</p>
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p>	

Політика курсу «Основи соціально-правового захисту молодих сімей» передбачає

- лекційні заняття не відпрацьовуються, але володіння лекційним матеріалом є обов'язковим;
- семінарські заняття обов'язково відпрацьовуються, якщо вони пропущені без поважних причин;
- обов'язковим є написання педагогічного диктанту та виконання самостійної роботи, конспектування вказаної літератури, написання доповіді-презентації, словник термінів, тестових завдань.

Студент максимально набирає 50 балів за роботу впродовж семестру, а мінімально 25 балів, а також 50 балів – за залік.

В основу викладання курсу та взаємодія зі студентами стоїть академічна доброчесність, педагогічна взаємодія, гуманістична спрямованість, повага до особистості студента, розвиток інтелектуальних вмінь і практичних навиків у майбутній професійній діяльності.

8. Рекомендована література

1. Алексеєнко Т. Ф. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах. *Український соціум*. Київ : Ін.-т екон. та прогнозув. НАН України та гром. організ. «Український інститут соціальних досліджень імені О. Яременка», 2002. 143 с.

2. Алексеєнко Т. Ф. Педагогічні проблеми молоді сім'ї: навч. посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 256 с.

3. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное консультирование. Москва : Класс, 2004. 208 с.

4. Алёшина Ю. Е. Цикл развития семьи : исследования и проблемы. *Вестник МГУ. Сер. психология*. Москва : издательство МГУ, 2004. № 2. С. 60–72.

5. Апопій І. В. Сімейне право України : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 360 с.

6. Арабаджи К. Г. Державна сімейна політика в Україні в умовах соціальних реформ. *Держава та регіони*. Сер. державне управління. Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2014. № 1 (45). С. 84–88.

7. Балакірева М. О. Молоде покоління нової України: ескіз соціального портрету : навч. посібник. Київ : Знання-Прес, 2002. 313 с.

8. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту : становлення і розвиток в Україні. Київ : Знання, 2005. С. 166–167.

9. Болотіна Н. Б. Соціальний захист. *Юридична енциклопедія*. Київ : Українська енциклопедія імені М. П. Бажана, 2003. Т. 5. С. 558–559.

10. Вакуленко С. М. Оптимізація сімейної політики в умовах сучасного українського суспільства : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04. Харків, 2007. 20 с.

11. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2004. 256 с.

12. Вчимося самостійності : навч.-метод. посіб. / Ю. М. Галустян, А. В. Каравай, А. Б. Кочарян, Т. Д. Мельник.; за загал. ред.: Т. П. Спіріної. Київ : Видавництво ФОП Москаленко О. М., 2011. 212 с.

13. Гагай В. В. Семейное консультирование. Санкт-Петербург : Речь, 2019. 317 с.
14. Галустова О. В. Психологическое консультирование : конспект лекцій. Москва : Приор-издат, 2005. 240 с.
15. Гребенников И. В. Основы семейной жизни. Москва : Просвещение, 1991. 218 с.
16. Декларація прав дитини : Закон від 20 листопада 1959 р. № 995_384. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_384 (дата звернення : 10.04.2019 р.).
17. Дементьева И. Ф. Первые годы становления брака : проблемы становления молодой семьи. Москва : Наука, 1991. 109 с.
18. Декларація соціального прогресу та розвитку : Закон від 11 грудня 1969 р. № 995_116. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_116 (дата звернення : 6.05.2009 р.).
19. Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву. Дію державної програми забезпечення молоді житлом продовжено до 2023 року. URL : <http://www.molod-kredit.gov.ua/pres-tsentr/novyny/diiu-derzhavnoi-prohramy-zabezpechennia-molodi-zhytloom-prodovzhenodo-2020-roku> (дата звернення : 15.04.2019 р.).
20. Дерєга В. В. Основні поняття та категорії дослідження державної сімейної політики. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Сер. державне управління. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. Вип. 190. Т. 202. С.110–115.
21. Дитинство в Україні : права, гарантії, захист (збірник документів). Ч. 1. Київ : АТ «Видавництво «Столиця», 1998. 248 с.
22. Довга М. М. Нормативно-правове забезпечення молодих сімей. *Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу* / за ред. Т. С. Слобдинська та ін. Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2019. Вип. 4 (32). С. 128–134.
23. Довга М. М. Особливості роботи соціального працівника з молодими сім'ями. *Virtus: Scientifis Journal* / Editor-in-Chief М. А. Zhurba. Ukraine Canada : NGO Sobornist (Ukraine) СРМ «ASF» (Canada), 2019. № 30. С. 86–89.
24. Довга М. Трансформаційні зміни молоді сім'ї на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро : Видавництво «Літограф», 2019. С. 81–83.
25. Дубич К. В. Соціальне забезпечення в Україні : особливості управління в радянський повоєнний період історії. *Соціонпростір* : міждисцип. зб. наук. пр. з соціол. та соціал. роботи. Харків : Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2012. № 3. С. 74–79.
26. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкис В. В. Психология и психотерапия семьи. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 656 с.
27. Жушман В. П. Шуміло І. А. Міжнародне приватне право : підручник. Харків : Право,

2011. 320 с.

28. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навчальний посібник для ВНЗ. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 240 с.

29. Зайцева З. Г. Форми і методи роботи з молоддю сім'єю. Київ : УДЦССМ, 2003. 64 с.

30. Загальна декларація з прав людини : Закон від 10.12.1948 р. № 995_015. URL : https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015 (дата звернення : 18.04.2019 р.).

31. Закон України про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. Дата оновлення : 24.10.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-12> (дата звернення : 10.12.2020 р.).

32. Закон України про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. Дата оновлення : 01.01.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2671-19> (дата звернення : 18.04.2020 р.).

33. Закон України про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 17.09.2019 р. № 2671-VIII. Дата оновлення : 01.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2558-14> (дата звернення : 09.03.2020 р.).

34. Закону України про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-ХІІ. Дата оновлення : 09.08.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2998-12> (дата звернення : 10.11.2019 р.).

35. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення : 16.10.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2768-14> (дата звернення : 28.10.2020 р.).

36. Капська А. Й. Молода сім'я : проблеми та умови її становлення. Київ : ДЦССМ, 2006. 184 с.

37. Капська А. Й. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 328 с.

38. Карабанова О. А. Психологія семейных отношений : учебн.пособ. Москва : Самара : Изд-во СИОКПП, 2001. 119 с.

39. Кикоть В. Розвиток інституту сім'ї в Україні : нормативно – правовий аспект. Київ : Персонал. 2013. № 3. С.54–60.

40. Кісарчук З. Г. Особливості сучасної родини та специфіка надання їй психологічної допомоги. *Творча спадщина Г. С. Костюка та сучасна психологія*. До 100-річчя від дня народження академіка Г. С. Костюка : матеріали III з'їзду Товариства психологів України. Київ : ДІНІТ, 2000. С. 78–79.

41. Кобзаєва Т. А., Шапіро В. С. Сімейне право України : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2015. 90 с.

42. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII.

Дата оновлення : 31.12.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08> (дата звернення : 02.01.2021 р.).

43. Конвенція ООН про права дитини : Заклон від 20 листопада 1989 р. № 995_021. Дата оновлення : 20.11.2014 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення : 10.05.2019 р.).

44. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Закон від 04.11.1950 р. № 995_004. Дата оновлення : 02.10.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення : 04.03.2019 р.).

45. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення : 03.09.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення : 09.10.2019 р.).

46. Костів В. І. Сім'я з порушеною структурою як об'єкт соціальної політики держави. Соціальна робота : теорія, досвід, перспективи. Ужгород, 1991. 61 с.

47. Корнєєв Ю. В. Берегович Л. В. Колізійне регулювання сімейних правовідносин у міжнародному приватному праві: шляхи подолання конфлікту. *Юридичний вісник. Сер. повітряне і космічне право*. Київ : НАУ, 2018. № 4. С.140–145.

48. Костровець Л. Б. Значення молодих сімей у процесі формування повноцінного українського суспільства. *Комунальне господарство міст* : науково-технічний збірник. Харків : Харківська національна академія міського господарства, 2012. № 102. С. 452–459.

49. Кочемировська О.А., Пищуліна О.М. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. Київ : НІСД, 2012. 54 с.

50. Кузьменко С. Г. Міжнародне приватне право : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 316 с.

51. Літяга І., Михалкіна Р. Робота з молодими сім'ями, які потребують соціальної підтримки. Актуальні проблеми соціальної сфери URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25291/1/Руслана%Михалкіна.pdf> (дава звернення : 16.04.2019 р.).

52. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ : МАУП, 2003. 168 с.

53. Мачульська О. Е. Современные представления о предмете права социального обеспечения. *Вестн. Моск. ун-та. Серия 11. Москва : Право*. 2003. № 6. С. 47–55.

54. Международное частное право: учебник: в 2 т. / Е.А. Абросимова, А.В. Асосков, А.В. Банковский и др.; отв. ред. С.Н. Лебедев, Е.В. Кабатова. Москва : Статут, 2015. Т. 2. 372 с.

55. Мельничук Л. М. Державне регулювання розвитку соціального інституту сім'ї в Україні : автореф. дис. ... канд. наук держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2009. 20 с.

56. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права : Закон від 16 грудня 1966 р. № 995_042. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_042 (дата звернення :

15.05.2009 р.).

57. Мішин А. Державна сімейна політика як цілісна науково-практична система. Актуальні проблеми державної сімейної політики: матеріали науково-практичної конференції. *Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (спецвипуск): науково-практичний журнал*. Київ : Держ. ін-т. розвитку сім'ї та молоді, 2010. № 1–2. С. 17–22.

58. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Зміна сімейних цінностей як складова життєдіяльності суспільства. *Розвиток сімейної політики міста* : статті, за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 67–70.

59. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Категорія соціально-правового захисту у соціальному забезпеченні сім'ї. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль : СМП «ТАЙП», 2019. Ч. 2 С. 48–51.

60. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Правова проблема суспільства через призму молодого сім'ї. *Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph 24*. Katowice: Wyzszej Szkoły Technicznej, 2019. С. 483–488.

61. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Соціальне проектування як один із прогресивних засобів подолання проблем молодих сімей у Івано-Франківській області. *Освітній простір*. Івано-Франківськ : Видавництво ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаника», 2019. № 17. Ч. 1. С.139–146.

62. Міністерство Юстиції України. Правове регулювання особистих немайнових та майнових відносин між суб'єктами сімейних правовідносин. URL : <https://minjust.gov.ua/35982> (дата звернення : 15.05.2019 р.).

63. Молодая семья : социально-экономические, правовые, морально-психологические проблемы / Сост. В. И. Зацепин. Київ : Логос, 1991. 314 с.

64. Молода сім'я України 90-х / Ю. Якубова, Л. Волинець, Н. Лавриненко, Г. Онищенко; за ред. Якубової Ю. М. Київ : А.Л.Д., 1996. 104 с.

65. Ничипоренко С. В. Молодіжна сімейна політика в Україні. Умань : Видавець «Сочінський», 2011. 217 с.

66. Овод Ю. В. Особливості професійної діяльності соціального працівника в системі соціального забезпечення. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. Хмельницький : ХІСТ, 2013. № 1. С. 167–170.

67. Пеша І. В. Соціальний супровід як форма комплексної соціальної допомоги. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Сер. педагогічні науки. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. № 11 (2) . С. 193–199.

68. Пилипенко П. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. Київ : Істина, 2012. Вид. 3. 232 с.

69. Пилипенко П. Д., Хома Н. М., Кельман М. С. Основи правознавства : навч. посібн. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Львів : Магнолія 2006, 2007. 468 с.
70. Пов'якель Н. І. Сімейне психоконсультавання в становленні партнерської інтенції як рефлексивного механізму саморегуляції у профілактиці й подоланні конфліктів. *Актуальні проблеми психології. Консультативна психологія і психотерапія* : зб. наук. пр. Ін-ту психол. ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, З. Г. Кісарчук. Київ : Міленіум, 2005. Т. 3. Вип. 3. 244 с.
71. Поліщук Ю. Й. Правові засади соціально-педагогічної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. педагогіка, соціальна робота. Ужгород : Ужгородський нац. ун-т, 2011. Вип. 23. С. 132–134.
72. Постанова про Концепцію державної сімейної політики : Постанова від 17.09.1999 р. № 1063-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1063-14> (дата звернення : 23.03.2019 р.).
73. Постанова про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме : Постанова від 22 лютого 2006 р., № 189. Дата оновлення : 31.10.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/189-2006> (дата звернення : 23.03.2019 р.).
74. Постовий В. Г. Сучасна сім'я і її педагогіка. Київ : Логос, 1994. 63 с.
75. Приходько С. Здійснення громадянами права на соціальний захист та гарантії його забезпечення. *Право України*. Київ : Ред. журн. «Право України», 2000. № 2. С. 18–22.
76. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования : учеб. пособ. для студентов вузов / под ред. Е. Г. Силяевой. Москва : изд. центр «Академия», 2002. 192 с.
77. Розвиток сімейної політики міста: статті, за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції / Ред. кол.: Романенко О. А. та ін. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 76 с.
78. Руженський М.М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України : монографія. Київ: ІПК ДСЗУ, 2013. 318 с.
79. Семигіна Т. В. Моделі соціальної політики економічно розвинутих країн : історія та сучасний розвиток : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01. Київ, 2007. 20 с.
80. Сердюк Ю.О. Соціальний захист членів сімей працівників органів внутрішніх справ України : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 / Харківс. мед. академ. післядип. освіти. Харків, 2005. 185 с.
81. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні. Харків : Одиссей, 2001. 420 с.
82. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування. Київ : Центр громадської експертизи, 2009. 104 с.

83. Сімейний Кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. Дата оновлення : 01.01.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2947-14> (дата звернення : 02.01.2021 р.).

84. Слюсарь Л. И. Украинская сім'я в условиях глобализации. *Демографическое развитие: вызовы глобализации (Седьмые Валентеевские чтения)* : материалы Международной конференции / под. ред. В.А. Ионцев, Н.В. Зверевой, Г.Е. Ананьевой, В.П. Тышкевич. Москва : МАКС Пресс, 2012. С. 474–479.

85. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ : Центр навч. літератури, 2008. 336 с.

86. Соціальне забезпечення і страхування. Збірник офіційних документів з коментарями. Москва, 1994. 634 с.

87. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч. посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с.

88. Сушко А. Стабільність молоді сім'ї в Україні. Соціально-філософський та демографічний аспекти. *Мультиверсум*. Філософський альманах. Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, 2004. С. 235–242 с.

89. Устинов С.О. Співвідношення термінів «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» в законодавстві України. *Юридична наука і практика*. Київ : Всеукр. громад. орг. «Майбутнє країни», Сум. держ. ун-т, 2011. № 2. С.90–95.

90. Уткіна С. В. Держава як гарант соціально-правового захисту сім'ї. URL : https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp181/26Utkina.pdf (дата звернення : 05.03.2019 р.).

91. Харченко С. Я. Краснова Н. П. Юрків Я. І. Соціально-педагогічне консультування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 403 с.

92. Хом'як М. Я. Аналіз сучасних проблем сім'ї та народжуваності в Україні. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2013. Вип. 58. С. 161–169.

93. Централізована бібліотечна система для дітей м. Львова. Інформаційний калейдоскоп «Модель сучасної родини». URL: <http://www.biblioteka.lviv.ua/files/family.pdf> (дата звернення : 13.04.2019 р.).

94. Чутчева О. Г. Дія соціально-забезпечувального законодавства: проблеми теорії та практики. *Держава і право*. Сер. юридичні і політичні науки. Київ : Ін-т дер. і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. №. 47. С. 323–330.

95. Щербань П. Психологія сучасної сім'ї та педагогіка сімейних взаємин. *Рідна школа*. Київ : Рідна школа, 2005. № 3. С.14–15.

96. Яблонська Т. М. Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні. *Український соціум*. Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України та гром. організ.

«Український інститут соціальних досліджень імені О. Яременка», 2004. № 2 (4). С. 80–84.

97. Яригіна Є. П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми : міжнародний досвід та українська модель : монографія. Харків : Монолит, 2016. 196 с.

Викладачі _____ Галина МИХАЙЛИШИН
_____ **Мирослава ДОВГА**